

Savivaldybių žinios

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Nr. 4 (783–784)

2017 m. vasario 25 d.
Kaina 0,65 euro cento
Išėina šeštadieniais

Savivaldybės minėjo Lietuvos valstybės atkūrimo 99-ąsias metines. O kaip pasitiksime 100-metį? 14–19 p.

Lietuvos valstybės atkūrimo diena Lazdijų hipodrome šiemet buvo ne tokia kaip visuomet. Vasario 16-osios vidurdienį prie starto linijos išrikiuoti ristiūnai buvo papuošti Lietuvos trispalvėmis. Lazdijų rajono meras Artūras Margelis trispalve papuošė vieną nugalėtojų

Romo Gurklio nuotr.

LIETUVA NUO A IKI Z

Prienai – atsinaujinantis ir gražėjantis miestas _____ 4–5 p.

TIK BENDRADARBIAUDAMI GALIME PASIEKTI APČIUOPIAMŲ REZULTATŲ _____ 6 p.

ŠVENČIONYS: 2017-IEJI – TIKRI STATYBŲ METAI _____ 7 p.

KAIP STIPRINTI REGIONUS IR SAVIVALDĄ?

Pokalbis su Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktore Alma Vaitkunskiene _____ 23 p.

9 771392 246000

PRIENAI – ATSINAUJINANTIS IR GRAŽĖJANTIS MIESTAS

Prienų gyventojus mainais už draugystę, pagarbą gamta apdovanojo vandeningomis upėmis, miškais, šilais. Prienų miestas išsidėstęs abiejose Nemuno upės pusėse ir susitelkęs vienos iš didžiųjų Nemuno kilpų pietryčiuose. Rajono grožį atskleidžia Nemuno intakai Jiesia, Peršėkė ir Verknė. Pažinti Prienų kraštą galima dalyvaujant edukacinėse programose muziejuose, keliaujant pasirinktais maršrutais sausuma ir upėmis arba iš paukščio skrydžio. Praėjusių metų gegužės pabaigoje Prienų priegose žiedinėje sankryžoje iškilęs miesto simbolis „Sklandytuvus“ puikiai atspindi ne tik šio krašto tradicijas, bet ir simbolizuoja ateitį. Prienai, kaip ir tas sklandytuvus, pasirengę kilti – atsinaujinti ir gražėti.

Šią vasarą sukaks 515 metų, kai pirmą kartą rašytiniuose šaltiniuose buvo paminėtas Prienų vardas. Prienų miesto gyvenimas neišvengiamai susietas su Prienų burmistro Juliaus Greimo (1882–1942) ir žymaus mokslininko, Paryžiaus semiotikos mokslinės mokyklos pagrindėjo ir vadovo Algirdo Juliaus Greimo (1917–1992) vardais. Dar 2010 m. Prienų rajono tarybai, kuriai vadovavo dabartinis meras Alvydas Vaicekauskas, pritarus, Vyriausybės sprendimu tiltui per Nemuną Prienuose buvo suteiktas Greimų vardas, o 2017-uosius paskelbus Algirdo Juliaus Greimo metais, mieste bus organizuoti paminėjimo renginiai.

2017-aisiais Prienų laukia ne tik reikšmingos datos, bet ir naujojo ES finansavimo laikotarpio darbai. Apie tai, kokie buvo praėję metai ir kokie iššūkiai laukia šiais, mintimis dalijasi Prienų rajono savivaldybės vadovai.

DARBAI IR IŠŠŪKIAI

2016 metai Prienamams buvo labai svarbūs. Dar 2015 m. pradėjus veikti naujajai biokuro katilinei ir nutraukus šilumos ūkio nuomos sutartį su UAB „Prienų energija“, pagaliau gerokai nukrito šilumos kaina. Drąsiai galima pasakyti, kad sutarties su „E energija“ nutraukimas pasiteisino ir davė lauktų rezultatų – Prienų rajono savivaldybė pasitraukė iš pirmaujančių pagal didžiausią šilumos kainą savivaldybių grupės (Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos pateiktoje sausio mėnesio šilumos kainų statistikos lentelėje pakilo į 27 vietą). Sausį, palyginti su gruodžiu, AB Prienų šilumos tinklai aptarnaujamiems vartotojams šiluma atpigavo 11,93 proc. ir siekė 6,42 ct už kWh su PVM. „Savivaldybė nėra pelno siekianti organizacija, todėl svarbu, kad būtų padengtos sąnaudos. Be to, juk šildomos ir savivaldybės įstaigos. Kai kaina mažesnė, mažesnės ir savivaldybei biudžeto išlaidos. Pigesnė šiluma didina Prienų patrauklumą, nes atpinga būsto išlaikymas. Nemažai žmonių, pasitraukę iš aktyvios veiklos Kaune, persikelia pas mus bėgdami nuo miesto šurmilio, ieškodami ramesnės gyvenamosios

aplinkos. Galime didžiuotis ne tik gražia gamta, bet ir geru susisiekimu su didžiais miestais – Kaunu, Alytumi, Marijampole, Birštono kurortu“, – pasakoja Prienų rajono meras Alvydas Vaicekauskas (**nuotr.**).

Rajono savivaldybė turi daug sumanymų šiam ES finansiniam laikotarpiui tiek pačiuose Prienuose, tiek kaimiškiose vietovėse. Pasak mero, praėję metai buvo labai svarbūs pasiruošiant įgyvendinti svarbius rajono gyventojams projektus, skirtus sporto, poilsio, viešųjų erdvių infrastruktūros plėtrai mieste, gydymo ir kultūros įstaigų atnaujinimui Jiezne, Veiveriuose, Skriaudžiuose, vandentiekio sutvarkymui Vėžionyse ir Ašmintos seniūnijoje. Neabejojama, kad investicijos į miestą pagerins ir pagražins žmonių gyvenamąją aplinką, poilsio kokybę, padidins miesto ir rajono patrauklumą.

Kad Prienai būtų labiau matomi ir žinomi, Prienų r. savivaldybė antri metai dalyvauja tarptautinėje turizmo, kelionių ir aktyvaus laisvalaikio parodoje „Adventur“.

Mieste ketinama sutvarkyti viešąsias erdves, vienas iš svarbesnių projektų yra Stadiono mikrorajono – tvenkinio ir aplink jį esančių erdvių – atnaujinimas. Tai patraukli vieta, tačiau ji neišpuoselėta, tvenkinys apleistas.

Mero teigimu, mieste trūksta patrauklių erdvių – greitu laiku prasidės šalia sporto arenos esančio stadiono rekonstrukcija. Į šį objektą ketinama investuoti apie 1,5 mln. eurų. ES lėšomis planuojama sutvarkyti dar vieną patrauklią vietą – Revuonos parką, šalia kurio įsikūręs dabar jau nebeveikiantis „Revuonos“ viešbutis. Šiuo metu rengiami dokumentai, ir greitai turi prasidėti konkretūs darbai. Pats viešbutis nebeveikia

jau nuo 1995 m., tačiau senojo malūno pastatas ir dabar patraukia kiekvieno, atvažiuojančio per tiltą nuo Vilniaus pusės, dėmesį. Kadangi savivaldybė negali vykdyti viešbučių, restoranų, kavinių veiklos, ieškoma privataus investuotojo viešbučiui atnaujinti.

Savivaldybės planuose – rekonstruoti autobusų stotį, sutvarkyti Nemuno krantinę ir joje įrengti apžvalgos aikštelę. Sumanymų daug, ir jie, rajono vadovo įsitikinimu, realūs.

2016 metai buvo ypatingi ir tuo, kad Prienų rajono savivaldybė pirmą kartą gavo svarbiausią Lietuvoje savivaldos apdovanojimą – „Aukštinę krivulę“. Finansų ministerijos įvertinimas „Už efektyvų finansinių išteklių naudojimą“ yra puikus savivaldybės darbo pripažinimas.

Meras džiaugiasi, kad Prienų rajone dirbantys socialiai atsakingi verslininkai aktyviai prisideda prie jaunimo veiklų, kultūros ir sporto renginių, o savivaldybės verslo rėmimo programa, dialogas su vietos verslininkais, Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmų Prienų skyriaus nariais skatina ieškoti naujų bendradarbiavimo formų.

Prienus garsina bendrovė „Sportinė aviacija ir Ko“ – viena iš keturių pasaulio įmonių, rąkomis gaminančių unikalius skraidymo aparatus, ir Pociūnų aerodromas, tarp sklandytojų ir oreivių visame pasaulyje žinomas tarptautiniais sklandymo čempionatais. Rajonui svarbus ir Kauno parašiutininkų klubas.

„2016 metais kartu su parašiutininkų klubo vadovu Kęstučiu Milišausku atgaiviname Aviacijos šventę – ir šiais metais liepos 8 d. laukiame visų Pociūnuose rengiamoje šventėje „Diena su aviacija“, – kviečia mero pavaduotojas Algis Marcinkevičius.

Ypač ryškus buvo „Trenkturo“ kartu su savivaldybe surengtas pėsčiųjų žygis Nemuno kilpomis.

DĖMESYS ŠVIETIMUI, SPORTUI IR GYVENTOJŲ SVEIKATINIMUI

Daug metų didžiausia rajono biudžeto dalis skiriama švietimui. Daug svarbių darbų praėjusiais metais buvo atlikta mokyklose. Valstybės investicijų programos lėšomis vyko Veiverių Tomo Žilinsko ir Stakliškių gimnazijų vidaus atnaujinimo darbai. Siekiant pagerinti sąlygas tėveliams, auginantiems vaikučius, kaimiškosiose teritorijose, Veiveriuose ir Balbieriškyje, savivaldybės lėšomis įrengtos papildomos vaikų darželio grupės.

Šiais metais pradėtos diskusijos dėl apleistų buvusios Prienų Nemuno pradinės mokyklos patalpų pritaikymo „Saulutės“ lopšelio-darželio ir Meno mokyklos erdvėms.

Savivaldybės švietimo darbuotojai ypač aktyviai dalyvauja projektinėse veiklose, kelia kvalifikaciją, ieško naujovių savo darbe ir yra ryškiai matomi ne tik Lietuvoje, bet ir už jos ribų. Pernai pirmą kartą istorijoje už savo lėšas savivaldybė įsigijo geltonąjį autobusiuką ir labai tikisi, kad šiais metais padarys tą patį.

„Stengiamės kasmet gerinti miesto aplinką, viešąsias erdves, sporto infrastruktūrą. Praė-

Mero pavaduotojas Algis Marcinkevičius

Administracijos direktorius Egidijus Visockas

Direktorius pavaduotoja Rima Zablackienė

jusiais metais buvo įrengtos keturios sporto aikštelės. Viešąsias erdves pritaikius aktyviam poilsiui ir sportui, suteikta galimybė tiek mokyklų, tiek visiems Prienų miesto bendruomenės nariams sportuoti ir taip stiprinti savo sveikatą“, – sako savivaldybės administracijos direktorius Egidijus Visockas.

NEPAMIRŠTOS IR KAIMIŠKOSIOS SENIŪNIJOS

Pasak rajono mero A. Vaicekausko, gražinant miestą nepamiršamos ir kaimiškosios seniūnijos, ten taip pat savivaldybė investuoja tiek ES, tiek biudžeto lėšas. Šiais metais ketinama tvarkyti viešąsias erdves Jiezne. Strielčių, Stakliškių gyvenvietėse tiesiami vandentiekio ir nuotekų tinklai, Vėžionyse – vandentiekio trasos.

Šiais metais numatyta plėsti ir gerinti socialinių objektų infrastruktūrą. Pasak rajono vadovų, tai labai svarbu, nes bendruomenė sensta, socialinių paslaugų poreikis nuolat didėja. Savivaldybėje labiau orientuojamasi į paslaugas, teikiamas namuose. Tai žmogui leidžia likti įprastoje, jam artimoje aplinkoje. Be to, tokios paslaugos kainuoja pigiau.

Sveikatinimo srityje Prienų rajono savivaldybė – išskirtinė, nes neuždarė mažų ligoninių,

kad žmonėms būtų patogiau gydytis arčiau gyvenamosios vietos. Žinoma, tam reikia investicijų, nes patalpos jau paseno, jas būtina atnaujinti, pritaikyti tiek darbuotojams, tiek pacientams. Pernai jau prasidėjo darbai Jiezno pirminės sveikatos priežiūros centre ir slaugos skyriuje. Po Jiezno eilė ateis Veiverių ir Stakliškių PSPC.

Savivaldybė ypatingą dėmesį skiria socialinei politikai: socialinės atskirties mažinimui, socialiai pažeidžiamų asmenų integracijai į visuomenę, paslaugų prieinamumui ir kokybės gerinimui rajone. Laiku įkūrus šiuolaikišką, modernų Socialinių paslaugų centrą, šiandien teikiamos plataus profilio, kokybiškos paslaugos įvairių socialinių poreikių turintiems asmenims. Centras praėjusių metų pabaigoje pradėjo įgyvendinti integralios pagalbos projektą, kurio metu teikiamos socialinės ir sveikatos priežiūros paslaugos neįgaliems ir senyvo amžiaus asmenims namuose. Paslaugas teiks mobili komanda, į kurią įeina socialiniai darbuotojai, jų padėjėjai, gydytojai, psichologai. „Mums labai svarbu, kad paslaugos pasieks ne tik Prienuose, bet ir seniūnijose, atokiuose kaimuose gyvenančius žmones“, – tikina meras.

DĖMESYS NE DARBŲ KIEKIUI, O KOKYBEI

„Rajone kasmet didėja skaičius asmenų ir šeimų, turinčių teisę į socialinį būstą. Nors socialinio būsto fondas kasmet didėja, tačiau laukiančiųjų eilės rodo plėtros poreikį. Džiugu, kad, įgyvendindami socialinio būsto plėtros projektą ES fondų ir savivaldybės biudžeto lėšomis, šį fondą galėsime padidinti daugiau kaip 360 tūkst. eurų. Iš šių lėšų ketiname įsigyti ne mažiau kaip 19 socialinių būstų. Šiuo metu jau yra nupirkti aštuoni įvairių dydžių butai. Pastaruoju metu daug diskutuojame apie savivaldybės dalyvavimą vaikų globos namų pertvarkoje ir iškart susiduriame su daugybe neaiškumų. Reikėtų kažkokio bendro socialinių globėjų veiklos modelio, kuriuo vadovautųsi visos savivaldybės“, – samprotauja savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja Rima Zablackienė.

Seniūnijų kelių būklė – dar vienas opus klausimas. „Nemažai lėšų skiriama keliams tvarkyti, todėl stengiamės, kad jos būtų panaudotos labai tikslingai. Geriau padaryti mažiau darbų, bet kokybiškai, kad nereikėtų to paties darbo atlikti kelis kartus. Siekdami pagerinti vietinės reikšmės kelių ir gatvių priežiūros proceso valdymą, prieš metus kartu su Lietuvos automobilių kelių direkcija surengėme praktinį kelių tvarkymo seminarą, kuriame dalyvavo ir darbų užsakovai, ir rangovai, savo patirtimi dalijosi ir teoretikai, ir praktikai“, – seminaro nauda džiaugiasi meras.

Šiemet „Adventuro“ parodoje pristatytas specialus Prienų krašto meduolis

TIK BENDRADARBIAUDAMI GALIME PASIEKTI APČIUOPIAMŲ REZULTATŲ

Lietuvoje netyla istorijos apie smurtą šeimose, diskutuojama apie socialinių ir vaikų teisių apsaugos darbuotojų darbą, plieitinį sąmoningumą, svarstoma, kaip galima užkirsti kelią nelaimėms ir užtikrinti saugumą šeimose. Klaipėdos rajono mero pavaduotoja Violeta RIAUKIENĖ teigia, kad padėtis gali pasikeisti tik stiprinant tarpinstitucinę bendradarbiavimą, ir vardija konkrečius žingsnius, ką dėl to padarė savivalda.

Kokios socialinės paslaugos teikiamos Klaipėdos rajono gyventojams?

Nemažai lėšų iš biudžeto skiriame socialinėms paslaugoms finansuoti, tačiau kai kurioms iš jų dar trūksta viešumo. Būtina plačiau skleisti informaciją apie teikiamas paslaugas. Klaipėdos rajone iš viso veikia šešios savivaldybės socialinių paslaugų įstaigos, kuriose teikiama pagalba šeimoms, suaugusiesiems ir vaikams, senyvo amžiaus ir neįgaliems žmonėms. Teikiamų paslaugų spektras platus – nuo pagalbos namuose, dienos socialinės globos iki bendruomeninių vaikų globos namų, vaikų dienos centro.

Rajone taip pat teikiamos specialiosios paslaugos: pagalba į namus, socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas, laikinas apnakvindinimas krizių centre, intensyvi krizių įveikimo pagalba, apgyvendinimas nakvynės namuose ir krizių centruose, dienos socialinė globa, trumpalaikė ir ilgalaikė socialinė globa, psichosocialinė pagalba krizių centre, pagalba globėjams ir įvaikintojams bei siekiantiems jais tapti. Šiais metais numatyta teikti dar daugiau paslaugų. Visada raginame nevyriausybinės organizacijos dalyvauti projektinėje veikloje ir teikti kuo daugiau bendrųjų socialinių paslaugų.

Šiuo metu sisteminame informaciją apie kiekvienoje seniūnijoje teikiamas socialines paslaugas ir šią informaciją pateiksime rajono gyventojams, kad jie žinotų, kokiomis paslaugomis gali naudotis, o savivalda iš biudžeto finansuoja įstaigų, etatų išlaikymą, remia vykdomas programas, projektus. Norėtuši, kad paslaugos pasiektų daugiau žmonių.

Kokias paslaugas numatyta teikti 2017 metais?

Šeimos dažniausiai patiria krizes dėl skyrybų, vaikų auklėjimo, netekčių, smurto artimoje aplinkoje, priklausomybių. Tinkamai spręsti šeimoms išylančias problemas galėtų padėti kompleksiskai teikiamos paslaugos šeimai. Praėjusiame tarybos posėdyje buvo pritarta projekto „Kompleksinių paslaugų šeimai teikimas Klaipėdos rajono savivaldybėje“ paraiškos teikimui pagal 2014–2020 metų ES fondų investicijų veiksmų programą. Projekto tikslas – sudaryti sąlygas rajone gyvenančioms šeimoms gauti kompleksiskai teikiamas paslaugas kuo arčiau jų gyvenamosios vietos. Labai svarbu, kad šios paslaugos bus teikiamos visoms šeimoms, t. y. norinti dalyvauti veikloje šeima nebūtinai turės būti priskirta prie socialinės rizikos šeimų.

Vykdamas projektą bus rengiami pozityvios tėvystės mokymai, skirti šeimoms, kurios augina vaikus, jų laukiasi ar patiria sunkumų juos auklėjant. Psichosocialinė pagalba bus teikiama šeimoms, išgyvenančioms krizę ar patyrusioms traumuojančių emocijų išgyvenimų ir siekiančioms įveikti įvairias priklausomybes.

Bus teikiamos ir šeimos įgūdžių ugdymo ir sociokultūrinės paslaugos, padėsiančios šeimoms, kurioms trūksta reikalingų įgūdžių ir gebėjimų šeimos gyvenime. Bus mokoma valdyti finansus, atpažinti krizes ir jas valdyti, palaikyti pozityvius tarpusavio santykius. Tai nebus vien teorinės pasakaitos, o savitos problemų sprendimo „dirbtuvės“. Bus analizuojami konkretūs atvejai, specialistai kartu su mokymų dalyviais ieškos geriausių išeičių iš sudėtingų situacijų, mokys įveikti įvairius sunkumus.

Kol suaugusieji dalyvaus projekto veiklose, bus teikiamos vaikų, nelankančių bendrojo lavinimo mokyklų, priežiūros paslaugos. Visas šias paslaugas turėtų gauti mažiausiai 300 šeimų. Šiam projektui vykdyti teikiama paraiška, iš ES planuojama gauti 384 tūkst. eurų. Projekto trukmė – ketveri metai.

Šiuo metu yra vykdomas ir Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos projektų atrankos konkursas, kuriuo siekiama telkti bendruomenės sveikatai stiprinti. Planuojant naujas veiklas siekiama kuo daugiau paslaugų, mokymų teikti ir rengti seniūnijose, kad paslaugos būtų prieinamos, arti namų.

Kaip manote, ar užtenka teikiamų ir numatytų teikti paslaugų, kad būtų galima užkirsti kelią nelaimėms šeimose?

Pastaruoju metu viešojoje erdvėje daug kritikos sulaukia socialiniai darbuotojai ir vaikų teisių specialistai. Ne visada ši kritika yra pelnyta, tačiau įstaigoms, darbuotojams, institucijoms, atsakingoms už vaikų gerovę, tikrai trūksta bendradarbiavimo, kuris galėtų išspręsti daugelį problemų. Svarbu užtikrinti, kad tarp raštų, laiškų nepasimestų šeima, kuriai reikia pagalbos. Galbūt kartais vietoj ilgo susirašinėjimo užtenka tik skambučio ar kad šeimoje apsilankytų specialistai ir spėtų suteikti šeimai visą jai reikalingą pagalbą dar neįvykus nelaimi.

Bendradarbiaujant institucijoms, atkreipę dėmesį į signalus, šeimoms yra laiku suteikiama pagalba ir parama. Pavyzdžiui, socialiniai darbuotojai atlieka prevencinį darbą, kai jie dirba ir su vadinamosiomis „signalinėmis“ šeimomis, kurios dar nėra įtrauktos į socialinės rizikos šeimų sąrašą, bet jau atkreipė gydymo, ugdymo įstaigų ar policijos dėmesį.

Džiaugiuosi, kad tarpinstitucinis bendradarbiavimas Klaipėdos rajono seniūnijose tampa glaudesnis, visi specialistai aptarti pagalbos šeimoms renkami kartą per porą mėnesių arba pagal poreikį. Įvertinami pokyčiai, sudaromas veiksmų, priemonių planas, jo laikomasi, atsiskaitoma.

Savivaldybė prisideda prie priklausomybių gydymo ir materialiai. Jei svaigalais piktnaudžiaujantys vaikus auginantys šeimos nariai apsisprendžia keisti gyvenimo būdą, galime finansuoti jų gydymą, suteikti kitos konkrečios pagalbos. Gana sėkmingai rajone veikia ir anoniminių alkoholiškų savipagalbos grupės. Mano žiniomis, vien Priekulėje po apsilankymų šių grupių susitikimuose per pastaruosius kelis mėnesius keli žmonės jau kurį laiką gyvena blaiviai.

Daug kalbama ir apie tai, kas bet kokių paros metu turėtų pasirūpinti vaikais, pamtais iš šeimų. Su specialistais diskutuojama apie socialinius globėjus. Socialinis globėjas gali atlikti budinčio globėjo funkciją, t. y. būti pasiruošęs bet kuriuo paros metu priimti į savo šeimą tėvų globos netekusius vaikus. Visai neseniai pasisemti gerosios patirties Socialinės paramos skyriaus, Gargždų socialinio paslaugų centro darbuotojai vyko į Kauną, kur jau yra budinčių globėjų. Deja, mūsų rajone kol kas tokių socialinių globėjų nėra parengta. Šiuo metu globėjų mokymų grupėje yra dvi šeimos, pareiškusios norą tapti socialiniais globėjais, bet koks bus galutinis rezultatas baigus mokymus ir vertinimo procesą, dar neaišku. Šiuo metu esame priėmę nutarimą suburti darbo grupę, kuri parengtų tvarkos aprašą, reglamentuojantį jų funkcijas, pareigas, atsakomybę, darbo užmokestį. Po paruošiamųjų darbų bus galima aktyviau ieškoti tokių globėjų.

Kalbėjosi Ernesta Strakšytė

2017-IEJI – TIKRI STATYBŲ METAI

Naujos vandentiekio trasos ir nuotekų vamzdynai, modernūs vandens gerinimo įrenginiai ir nuotekų valyklos – per artimiausius porą metų šie inžineriniai statiniai išraizgys Švenčionių rajono teritoriją. Sutelkus ES paramą, savivaldybės ir komunalinių įmonių lėšas, rajono miestai ir kaimai „praturtės“ naujomis vandentiekio ar kanalizacijos linijomis.

„Esu ne kartą minėjęs, kad 2017-ieji taps tikrais statybų metais, ne išimtis – ir vandentvarkos sektorius. Savivaldybė ir jos partneriai – UAB „Vilniaus vandenys“ ir UAB „Pabradės komunalinis ūkis“ – užbaigia „popierinę“ stadiją ir šį sezoną pradės pirmuosius darbus. Iki šiol vykdyti didelės apimties planavimo, projektavimo darbai pagaliau įgauna kūną ir jau netrukus visų trijų miestų ir kaimiškiųjų gyvenviečių žmonės savo gatvėse išvys statybinę techniką“, – komentuoja Švenčionių rajono meras Rimantas Klipčius (*nuotr.*).

Jo teigimu, pirmajame šių metų tarybos posėdyje patvirtintas UAB „Vilniaus vandenys“ 2017–2019 m. strateginis veiklos ir plėtros planas įtvirtina ne tik įmonės investicijų kryptis, bet ir aiškiai sudėlioja, kaip 8–10 proc. sumažinti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų bazinę kainą. Įmonė jau pateikė derinti naujas – dešimtadaliu mažesnes – kainas. Per 2017–2019 m. jos nesikeis, o esant galimybei – dar ir mažėtų.

YPATINGAS DĖMESYS – DAUGIABUČIŲ NAMŲ KVARTALAMS

Kartu su UAB „Vilniaus vandenys“ šiomet bus pradėti vandentiekio ir nuotekų trasų atnaujinimo darbai Švenčionių ir Švenčionėlių daugiabučių namų kvartaluose. Kaip pasakoja savivaldybės administracijos Viešinio ūkio skyriaus vyr. specialistas Grigorijus Avinas, miestų kvartaluose pakeitimui buvo atrinkti blogiausios būklės tinklų ruožai.

„Savivaldybė yra projekto sumanytoja, jo koordinatore ir lygiavertė finansuotoja. O UAB „Vilniaus vandenys“ vaidmuo – organizuoti visas projekto procedūras: pateikti paraišką, administruoti projektą, vykdyti viešuosius pirkimus. Panašų vaidmenį Pabradėje atliks UAB „Pabradės komunalinis ūkis“, skirtumas tik tas, kad ši bendrovė prie projekto įgyvendinimo prisidės ir finansiškai, taip sumažindama savivaldybei tenkančią finansinę našta“, – paaiškina meras R. Klipčius.

NAUJOS LINIJOS – KUR JŲ LABIAUSIAI TRŪKO

Daugiabučių namų kvartalai – ne vienintelės vietovės, kuriose bus rausiamasi po žeme. Gerokai išplėsti vandentiekio ir nuotekų trasas numatoma iki šiol jų stokojančiuose Švenčionėliuose ir itin menkai – prie centralizuotų tinklų prijungtoje Pabradėje. Švenčionių miestas, kaip teigia G. Avinas, šiuo atveju išskirtinis, mat itin aktyvi plėtra jame įvyko jau anksčiau, centrinis rajono miestas 80 proc. padengtas tinklais.

Šiuo projektu džiaugsis net penkių Švenčionėlių gatvių gyventojai. „Akylesni pastebės, kad gatvių ruožai parinkti neatsitiktinai. Tai padaryta įvertinus reljefo ypatumus, prisijungimo prie esamų tinklų galimybes ir skiriamą finansavimą. Išnaudodami reljefą ir įrengdami savitakę sistemą, atsisakydami brangaus elemento – siurblių, galimybę prisijungti prie tinklų sudarysime didesniais skaičiais Švenčionėlių gyventojų. Paprastai variant, iš turimo finansavimo, „išspausime“ didžiausią naudą“, – paaiškina G. Avinas.

O Pabradėje įgyvendinamas vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtros projektas ambicingas ir įdomus tuo, kad vamzdynas bus klojamas po Žeimenos dugnu ir geležinkelio linija. Peržengus šias gamtos ir žmogaus sukurtas kliūtis, prie centralizuotų vandentiekio ir nuotekų tinklų bus prijungta tankiai apgyvendinta miesto dalis.

„Tinklų plėtra Pabradėje vyko prieš 15 metų, bet sustojo atlikus tik dalį būtinų darbų. Savivaldybė nuolat gauna gyventojų prašymus padėti. Atsiradus galimybei finansuoti projektą ES lėšomis, galime skirti deramą dėmesį tinklų plėtrai, juk finansuoti tokio masto projekto vien biudžeto lėšomis nebūtume pajėgūs“, – pabrėžia meras. Rajono vadovas skaičiuoja, kad šis projektas kainuos apie 612 tūkst. eurų. ES jam skirs pusę reikalingos sumos. Likusią dalį pasidalys savivaldybė ir UAB „Pabradės komunalinis ūkis“.

Pabradiškiai gali pasidžiaugti ne tik numatoma tinklų plėtra, bet ir tuo, kad bus įrengti nauji vandens gerinimo įrenginiai. Vandeniui su pašalinta geležimi bus aprūpinti ir Švenčionių gyventojai.

Švenčionių laukia ir pats brangiausias bei technologiškai sudėtingiausias rajono vandentvarkos infrastruktūros gerinimo projektas – nuotekų valyklos rekonstrukcija. Technologiškai pasenusi valykla bus modernizuota, kaip teigia UAB „Vilniaus vandenys“, praktiškai perdaryta iš naujo. Šio projekto vertė – 3 mln. eurų. Jį administruos ir ES nepadengiamą investicijų dalį (50 proc.) skirs UAB „Vilniaus vandenys“. Projektą planuojama baigti 2019-aisiais.

PROJEKTAI NEAPLENKS KAIMIŠKŲJŲ VIETŲ

Dėmesio sulauks ir kaimiškoji rajono dalis. Vandens būklė dėl naujai pastatytų įrenginių pagerės Trūduose, Sariuose, Šventoje, Milkuškose ir Magūnuose. Magūnų kaime numatytas ir vandentiekio tinklų keitimas.

„Šios vietovės tenkina projekto finansavimui keliamą reikalavimą, kad gyvenvietėje būtų ne mažiau kaip 200 žmonių, be to, visuose šiuose kaimuose vandens kokybė – nepatenkinama“, – komentuoja meras R. Klipčius.

Kiek dosnesnės – 80 proc. – europinės paramos bus sulaukta tik vienai darbų rūšiai – nuotekų valymo įrenginių rekonstrukcijai kaimiškiosiose vietovėse. Už bendrą 210 tūkst. eurų sumą numatoma atlikti darbus Šventoje ir Vidutinėje. Savivaldybės ir UAB „Pabradės komunalinis ūkis“ indėlis – 20 proc.

SUSKUBTA PASINAUDOTI GALIMYBE

Praėjusiais metais Vilniaus regionas, kuriam priklauso ir Švenčionių rajonas, išskirtas iš likusių šalies dalių ir priskirtas prie labiau išsivysčiusių regionų (BVP vienam gyventojui didesnis nei 90 proc. ES vidurkio). Todėl po 2020 metų ES finansinės investicijos sostinės regionui bus planuojamos atskirai, įvertinant, kad likusi šalies dalis dar turi jį vytis.

„Šiandien tai sukelia pagrįstus nuogąstavimus, kad europinė parama mūsų rajonui jau netrukus gerokai sumažės. Akivaizdu, kad būtina pasinaudoti visomis dabarties galimybėmis. Kalbant apie vandentvarką, savivaldybė ne tik pasiryžė investuoti daug savų lėšų į infrastruktūros atnaujinimą ir plėtrą, bet ir įdėjo daug pastangų, nuėjo ilgą derybų kelią, kad abu projekto partneriai – tiek UAB „Pabradės komunalinis ūkis“, tiek UAB „Vilniaus vandenys“ – matytų projektų perspektyvas, sutiktų juose dalyvauti. Be to, savivaldybė visuomet buvo ir bus ne tik projektų finansuotoja, bet ir „sarginis šuo“, kurio rūpestis – sklaidi darbų eiga“, – pažymi meras.

GYVENTOJŲ PRAŠYMAI GIRDIMI

Ne paslaptis, kad rajono gyventojai, kreipdamiesi į savivaldybę, dažnai prašo ir prie atskirų gatvių arba sklypų atvesti vandentiekio ar kanalizacijos linijas. Tai brangus malonumas, reikalaujantis ne tik biudžeto lėšų, bet ir užtrunkančio pasirengimo. „Labai dažnai šios aplinkybės nei man, nei administracijos specialistams neleidžia čia ir dabar pažadėti žaibiško prijungimo. Tačiau tai jokia būdu nereiškia, kad šie prašymai nugrimzta užmarštin – juos įvertiname planuodami artimiausio laikotarpio darbus. Pernai, atsižvelgę į gyventojų prašymus, savivaldybės biudžeto lėšomis Švenčionėliuose prie nuotekų ir vandentiekio tinklų prijungėme Švenčionių gatvę, o daliai Klevų gatvės vartotojų sudarėme galimybę naudotis nuotekų tinklais. Švenčionyse tiek prie nuotekų, tiek prie vandentiekio tinklų nelaukiant europinės paramos prijungta Saulėtekio gatvė ir Partizanų skersgatvis. Pabradėje prie nuotekų tinklų prijungta Svajonių gatvė ir du daugiabučiai namai, esantys Vilniaus gatvėje. Šiomet planuojama patenkinti dar daugiau gyventojų prašymų. Savivaldybės biudžeto lėšomis 2017 m. bus išspręsta ir nuotekų tvarkymo problema Strūnaiųje – šiame kaime bus įrengti biologiniai nuotekų valymo įrenginiai“, – ilgą šių metų darbų sąrašą užbaigia meras.

pakelta Lietuvos Respublikos vėliava ir duotas startas jaunimo bėgimui „Vėliavos kelias“. Kol jaunimo laukėme finišuojant, mažieji šilališkiai linksmai apibėgo keletą ratų aplink „Laisvės šauklį“.

Prie Kultūros centro susirinkusieji galėjo apžiūrėti LDK Kęstučio mechanizuotojo pėstininkų bataliono ir karių iš Čekijos techniką, norintieji galėjo pasivažinėti šarvuotu transportu arba pasivažinėti žolelių arbata, kuria vaišino Šilalės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro darbuotojos.

Po šv. Mišių už Lietuvą ir jos žmones 20 jaunųjų šaulių davė priesaiką ir prisijungė prie Lietuvos šaulių sąjungos veiklos. Vėliau kraštiečiai ir miesto svečiai buvo kviečiami į Kultūros centrą, kur vyko iškilminga šventė ir „Aukšinių gilių“ įteikimo ceremonija (**nuotr.**). Šilalės rajono meras Jonas Gudauskas teigė, kad Vasario 16-ąją svarbu būti su šeima, draugais, o mintyse – su Lietuva.

Mero pavaduotojas Valdemaras Jasevičius kartu su poete, pedagoge, rajono tarybos nare Terese Rubšyte-Ūksiene pirmąją „Aukšinę gilę“ įteikė Vytenei Muschick – Vokietijoje gyvenančiai vertėjai, aktyviai prisidedančiai prie Lietuvos rašytinio palikimo sklaidos pasaulyje. Apdovanojimą ji pelnė už Dalios Grinkevičiūtės knygų vertimą, leidybą ir pristatymą tarptautinėse knygų mugėse ir įvairiuose Vokietijoje vykstančiuose kultūros renginiuose.

Kita „Aukšinė gilė“, kurią įteikė rajono savivaldybės administracijos direktorius Raimundas Vaitiekus ir Šilalės kultūros centro direktorė Irmina Keblienė, atiteko Alfonsui Mauliui – Lietuvos liaudies meistrui, muzikantui ir liaudies instrumentų meistrui, žemaičių tradicijų puoselėtoju, kurio darbai ne tik puošia Šilalės viešąsias erdves, bet ir garsina rajoną visoje Lietuvoje.

Meras J. Gudauskas ir Šilalės dekanas Narsutis Petrikas trečiaja „Aukšine gile“ apdovanojo Astą ir Joną Vaitkevičius. Ši pora – daugiavaikė šeimos tėvai, apdovanojami už neprikaištingą šeimos pavyzdį ugdant vaikus.

Apdovanojimosiems taip pat buvo skiriamos 10 BSI (bazinė socialinės išmoka) piniginių premijos. Pirmą kartą apdovanojimai buvo įteikti 2008 m., švenčiant Lietuvos valstybės atkūrimo 90-ąsias metines. Nuo tada „Aukšinė gilė“ įteikta 37 kraštiečiams. Po iškilmingos ceremonijos Kelmės mažasis teatras rodė spektaklį „Amerika partyje“ (režisierius Algimantas Armonas).

MINAIČIUOSE – PARTIZANŲ VADŲ SUVAŽIAVIMO AKIMIRKOS

ELIGIJA ZOLTNERIENĖ

Miknių-Petrėčių sodyboje esančiame Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) tarybos 1949 m. vasario 16 d. Nepriklausomybės deklaracijos paskelbimo memoriale susirinkusiuosius sveikino Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininko pavaduotoja Rasa Juknevičienė, Seimo Pasipriešinimo okupaciniams režimams dalyvių ir nuo okupacijų nukentėjusių asmenų teisių reikalų komisijos pirmininkas Juozas Olekas, Radviliškio rajono meras Antanas Čepononis. 1949 metų vasario 16-osios Deklaracijos signataro Adolfo Ramanausko-Vanago dukterė Auksutė Ramanauskaitė-Skokauskienė palinkėjo vieningai eiti Lietuvos laisvės ke-

liu taip, kaip juo ėjo už laisvą Lietuvą kovoję partizanai. Lietuvos laisvės kovotojų, partizanų vardu susirinkusiuosius pasveikino Atkurto Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio tarybos štabo viršininkas, Vyčio kryžiaus ordino kavaliere Vytautas Balsys.

Nemažai renginio dalyvių sudomino Šiaulių dramos teatro aktorių ir rekonstruktorių klubo „Partizanas“ atkurtos Lietuvos partizanų vadų suvažiavimo akimirkos, kai buvo įkurtas LLKS ir pasirašyta Deklaracija, kuri kartu su kitais Lietuvos partizanų vadų suvažiavime priimtais dokumentais sudarė teisinį ir politinį Lietuvos ginkluotojo pasipriešinimo pagrindą. Nė vienas jų nesulaukė to, ko siekė – laisvos Lietuvos. Buvo sušaudyti, žuvo išduoti, pakliuvę į pasalą. Nuo šių įvykių praėjus 68 metams, istorinėje vietoje vieną aštuonių signatarų gyvenimo akimirka – Deklaracijos pasirašymą – atkūrė aktorai ir inscenizacijos režisierius Juozas Žibūda džiaugėsi nauja patirtimi ir prasmingu Lietuvos istorijos pateikimu jaunajai kartai. Pasak jų, tai unikali proga jaunimui įdomiai papasakoti apie Lietuvos valstybingumo istorijai svarbų įvykį. Šio sumanymo autoriai – Radviliškio viešosios bibliotekos darbuotojai. Juos konsultavo Lietuvos kariuomenės kariai.

„Tai – gyvoji istorijos pamoka jaunimui, geriausia pilietiško ir patriotinio mokykla. Partizanus jungusi vienybė – pavyzdys visiems šiandien gyvenantiems Lietuvos žmonėms“, – sakė rajono meras A. Čepononis.

Krašto apsaugos savanorių pajėgų Priskėlimo apygardos 6-osios rinktinės savanoriai dalyvius ir svečius vaišino partizanišku maistu, arbata. Apie istorinę akimirką susirinkusiesiems papasakojo Rezistencijos tyrimo departamento Istorinių tyrimų programų skyriaus vyriausiasis specialistas istorikas dr. Darius Juodis.

Sodybos šeimininkė, įvykių liudininkė Julijona Mikniūtė-Petrėtienė pasakojo apie 1949 metų žiemą, įvykius jų sodyboje.

Renginyje Minaičiuose dalyvavo Lietuvos kariuomenės Garbės sargybos kuopos ir Šiaulių įgulos kariai, Krašto apsaugos savanorių pajėgų Priskėlimo apygardos 6-osios rinktinės kariai savanoriai ir Karinių oro pajėgų Oro gynybos bataliono kariai, Lietuvos šaulių sąjungos jaunieji šauliai, taip pat NATO oro policijos misiją Baltijos šalyse vykdančių Nyderlandų Karalystės karinių oro pajėgų komponento atstovai ir jų vadas majoras Martinas Poodtas.

Oro gynybos batalionas surengė ginkluotės ir technikos ekspoziciją, šauliai visus norinčius pakvietė išbandyti save taiklaus šaudymo varžybose. Muzikinius kūrinius atliko Lietuvos kariuomenės karinių jūrų pajėgų orkestras, vadovaujamas kapelmeisterio Pranciškaus Memėno, ir Šiaulių universiteto gimnazijos folkloro studija „Čiučo“.

PRIENUOSE – TRADICINIS „DĖKINGUMAS“

JÜRATĖ ZAILSKIENĖ

Vasario 16-ąją Prienuose po šv. Mišių ir vėliavos pakėlimo ceremonijos Laisvės aikštėje Kultūros ir laisvalaikio centre atidaryta tradicinė Krašto meno mėgėjų darbų paroda. Šiais metais 31 menininkas pristatė 82 eksponatus. Visi kūrėjai apdovanojami padėkos raštais ir gelėmis. Po iškilmingo Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjimo vyko rajono savivaldybės

tradicinių apdovanojimų „Dėkingumas“ įteikimo ceremonija. Apdovanojimai „Dėkingumas“ įsteigti 2007 m. ir skiriami labiausiai nusipelnusiems krašto žmonėms – už uolų ir sąžiningą darbą, už svarų indėlį, kuriant rajono gyventojų kultūrinę, ekonominę, socialinę ir dvasinę gerovę, už reikšmingus neatlygintinus darbus bendruomenės labui. „Dėkingumo“ simbolis – stiklo dirbinys – šiemet įteiktas septyniems asmenims. Apdovanojimus įteikė rajono meras Alvydas Vaicekuskas ir garsūs kraštiečiai: Seimo nariai Andrius Palionis ir Rasa Budbergytė, buvusi Kauno valstybinio muzikinio teatro solistė, pedagogė, docentė Birutė Sodaitytė, rašytojas, poetas, eseistas Donaldas Kajokas, žurnalistas, politikos veikėjas Česlovas Iškauskas, ekonomistas, politinis veikėjas Edmundas Žilevičius, filosofas, signataras Bronislavas Juozas Kuzmickas.

Įspūdingą koncertinę programą dovanojo Panevėžio muzikinio teatro simfoninis orkestras, sopranas Ona Kolobovaitė ir vienas įžymiausių lietuvių jaunosios kartos bosų Liudas Mikalauskas.

LAZDIJUOSE – SU LIETUVIŠKA LAISVĖS DVASIA

NERINGA RASIULIENĖ

Minint Lietuvos valstybės atkūrimo 99-ąsias metines Lazdijuose surengta įspūdinga šventinė programa „Su lietuviška laisvės dvasia“. Iškilmės prasidėjo Lazdijų Šv. Onos bažnyčioje aukojamomis šv. Mišiomis. Po jų buvo išdalyti Lietuvos valstybės atkūrimo dienos apdovanojimai, skirti nusipelnusiems Lazdijų kraštui ir valstybei žmonėms, ir įteiktas Kultūros ministerijos „Metų kultūros mecenato“ apdovanojimas. Iš Lazdijų rajono mero Artūro Margelio rankų Lietuvos valstybės atkūrimo dienos proga skirti apdovanojimai šiemet įteikti trimis kraštiečiams – visuomenės veikėjai, tremties ir rezistencijos kovų atminties saugotojai rašytojai Zuzanai Urbonaitei, tautodailininkei Onai Aldonai Surdokienei ir aktyviam Sąjūdžio veikėjui, rašytojui ir žurnalistui Kęstui Sukackui.

„Džiugu, kad 2016 m. Kultūros ministerijos paskelbto apdovanojimo „Metų kultūros mecenatas“ laureatu pripažintas savivaldybės teiktas

Šventinė programa hipodrome netradiciškai prasidėjo šunų kinkinių parodomąja programa. Toks reginys Lazdijuose surengtas pirmą kartą

nominantas verslininkas Gintautas Kūlokas, skyręs beveik pusę milijono eurų Rudaminos Švč. Trejybės bažnyčios remontui, – sakė meras A. Margelis. – Šis apdovanojimas yra puikus pavyzdys ir paskata kitiems rajono verslininkams svariai prisidėti prie kultūros ir meno rėmimo.“

Vėliau lazdijiečiai ir miesto svečiai traukė į hipodromą, kur vyko Tradicinės tarptautinės ristūnų lenktynės LAZDIJAI 2017. Šiemet į modernų Lazdijų hipodromą atvyko beveik pusšimtis gražuolių žirgų ir vadeliotojų iš Lietuvos, Lenkijos ir Latvijos. Neatsitiktinai šią dieną su didžiausiu užsidegimu ir azartu tarp lenktynių dalyvių ir žiūrovų plazdėjo lietuviškumo dvasia. Visi lenktynėse bėgę žirgai, vadeliotojai ir žiūrovai dalyvavo akcijoje „Nešk, žirgeli, Lietuvos trispalvę!“ ir buvo paženklinti Lietuvos trispalve. Ši išskirtinė akcija užregistruota Lietuvos Prezidentūros tinklalapyje. Tai atsiliepiamas į prezidentės Dalios Grybauskaitės kvietimą Vasario 16-ąją švesti linksmai ir išradingai.

Apdovanojimai šiemet įteikti rašytojai Zuzanai Urbonaitei, tautodailininkei Onai Aldonai Surdokienei ir aktyviam Sąjūdžio veikėjui, rašytojui ir žurnalistui Kęstui Sukackui

KAUNAS NELAUKIA: PASIRENGIMAS VALSTYBĖS ATKŪRIMO ŠIMTMEČIUI PRASIDĖJO

TOMAS JARUSEVIČIUS

Kaip kitąmet Kauno miestas kartu su visa Lietuva minės Valstybės atkūrimo šimtmečio sukaktį? Daug priklausys nuo tinkamo pasiruošimo. Šis jau įgijo pagreitį, pritraukdamas iniciatyvius ir originalių idėjų turinčius kauniečius. Kauno miesto savivaldybės programa „Iniciatyvos Kaunui“ tam skyrė ypatingą dėmesį. Savivaldybės vienas svarbiausių lūkesčių – kultūrą ir meną daryti prieinamus plačiajai visuomenei, įtraukiant visų amžiaus grupių žmones, atrandant naujas auditorijas.

„Reikia apgalvotų, kokybiškų projektų, kurie įtrauktų kauniečius ir būtų reikalingi ir svarbūs kuo daugiau žmonių. Tai neturėtų būti siauroms grupėms skirti uždari renginiai ar veiklos. Net jei projektas orientuotas į profesionalus, organizatoriai turėtų sugalvoti, kaip tai pateikti, išviešinti, kad pritrauktų kuo gausnesnę publiką, sudomintų ją savo iniciatyvomis. Juk žmonės nori susipažinti, sužinoti vis kažką naujo, o pagal galimybes ir dalyvauti“, – sakė programos „Iniciatyvos Kaunui“ iniciatorė Kauno miesto mero pavaduotoja Rasa Šnapštienė.

„Kol valstybinių lygiu programa tebėra dėliojama, mes nebegaįstame laiko galvodami, bet imamės veikti. Kūrybininkai turėjo puikią progą

gauti finansinį miesto palaikymą rengiantis kitų metų istorinei sukaktiui ir jos minėjimo renginiams. Veiklų spektras itin platus: susitikimai, diskusijos su gyvais istorijos liudytojais, archyviniai tyrimai ir jų pristatymai, parodos, spektakliai, istorines asmenybes įamžinantys projektai, valstybingumui reikšmingų paveldo objektų pristatymas visuomenei, akademinio jaunimo iniciatyvos ir kitokie projektai“, – teigė vicemeras Simonas Kairys.

Pašnekovai pažymi, kad kauniečiai nestokojo kūrybiškų ir originalių idėjų. Tai itin jaučiama kultūros srityje, tačiau meno žmonės dažnai būna individualistai. Jiems opus autorystės aspektas. Vis dėlto R. Šnapštienė kvietė išdrįsti dalytis savo sumanymais veikiant kartu su partneriais. „Kultūros ir meno lauke yra plačios galimybės jungtiniams projektams sujungiant kelių autorių ar organizacijų žmogiškuosius išteklius ir visą kūrybinį potencialą. Galbūt pasidalijus idėja atsirastų draugų ar kolegų, kurie prisidėtų gerais patarimais, paspirtimi ir palaikymu, įranga ar patalpomis. Visa tai reiškia geresnės kokybės projektų rezultatus ir dar didesnę naudą miestui ir jo žmonėms, o juk tai ir yra vienas pagrindinių mūsų tikslų“, – kalbėjo R. Šnapštienė.

KAIP STIPRINTI REGIONUS IR SAVIVALDĄ?

Apie regionų skirtumus, galimybes stiprinti savivaldą kalbės su Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktore Alma VAITKUNSKIENE.

Kas lėmė tai, kad vienintelis šalyje augantis regionas šiandien yra Vilniaus apskritis?

Rinkos ekonomikos sąlygomis natūraliai formuojasi teritoriniai ekonominio augimo netolygumai. Vilniaus apskritis pastaruosius dešimt metų auga visų pirma dėl to, kad didėja gyventojų, kurie gyvena pačiame mieste arba Vilniaus apskrityje, tačiau dirba Vilniuje, skaičius. Pagrindinė šią aišką tendenciją lemianti priežastis – Lietuvos mastu kaip tik Vilniuje yra susitelkę daugiausia aukščiausių profesinę kvalifikaciją turinčių žmonių, kurie čia gali ne tik realizuoti savo gebėjimus už gerą atlyginimą, bet ir užtikrinti savo šeimai ne blogesnes gyvenimo sąlygas, negu susikurtų išvykę į kitus Europos miestus. Manau, Vilniaus sparčiausio augimo ne tik tarp Lietuvos miestų, bet ir tarp trijų Baltijos šalių sostinių priežastis yra būtent aukštos kvalifikacijos žmonių šeimoms galimybių Vilniuje kompleksiskumas. Konkurencingą profesinę kvalifikaciją turintys žmonės renkasi Vilnių ir įsitvirtina jame ne tik dėl patrauklių darbo sąlygų, bet ir kompleksiškai įvertinę galimybes savo šeimai gauti visus miesto privalumus. Jie aiškiai suvokia, kad aukščiausios kokybės medicinos, ugdymo, kokybiško laisvalaikio, gana patogaus susisiekimo ir kitas paslaugas jie gauna būtent Vilniuje. Kaip tik dėl to šiandien Vilniaus savivaldybėje planuojame daug investicijų, kurios miestą padarytų dar patrauklesnį šeimoms ne tik dėl gerų darbo vietų pasiūlos (nes tai priklauso ne tik nuo savivaldybės), bet ir dėl visų viešųjų paslaugų, puikiai išvystytos miesto inžinerinės ir socialinės infrastruktūros. Turtiausias šalies regiono – Vilniaus – BVP viršija 140 procentų šalies vidurkio, o skurdžiausias siekia tik apie 50 procentų. Vilniaus regiono potencialas didžiulis, juolab kad dar ne visiškai išnaudojome savivaldybių bendradarbiavimo ir sinergijos galimybes spręsdami regiono gyventojų gerovės klausimus. Tačiau regioninėje politikoje tikrai neužtenka atskirų savivaldybių pastangų.

Vilniaus darbo rinka yra tokia patraukli, kad traukia žmones ir įmones iš kitų pasaulio šalių (Vilniuje jau gyvena daugiau kaip 150 tautybių atstovų), dėl ko vidutinis darbo užmokestis Vilniuje yra didžiausias Lietuvoje. Vilniui tenka 2/3 Lietuvos tiesioginių užsienio investicijų.

Kokiomis priemonėmis galima sustiprinti vietos savivaldą regionuose?

Mano nuomone, šiuo metu situacija yra tokia: Lietuva iki šiol valdymo požiūriu yra labai centralizuota valstybė. Vietos valdžia pagal dabartinį reglamentavimą geriausiu atveju savarankiškai tegali tvarkyti iki penktadalio savivaldybės biudžeto. O Europos vietos savivaldos chartijoje, kurią yra ratifikavusi ir Lietuva, yra įtvirtintas subsidiarumo ar decentralizacijos principas, kuris reiškia, kad viską, ką gali išspręsti ar susitvarkyti pati bendruomenė

(savivaldybė), ji turi turėti teisę ir galimybes tai daryti. Šis principas galioja ir santykyje valstybė–savivaldybė–pilietis, t. y. ką gali išspręsti pats pilietis, neturi imtis spręsti savivaldybė ar valstybė. Lietuvoje galiojanti tendencija, kad viskas yra reguliuojama įstatymais ir savivaldybėms paliekama mažai laisvės veikimui, galimai neatitinka šio Chartijoje įtvirtinto principo.

Savivaldybių biudžetų formavimo metodika turėtų motyvuoti savivaldybes gerinti verslo aplinką, skatinti verslą kurti naujas darbo vietas ir pritraukti užsienio bei vietos investuotojus. Šiuo metu Vilnius per metus surenka per 600 mln. eurų gyventojų pajamų mokesčio, o gauna perskirsčius – 244 mln. eurų (2017 m. miesto biudžeto planavimo duomenys).

Būtina suteikti vietos savivaldai pakankamas galias ir finansinius instrumentus. Vienas svarbiausių instrumentų, galintis paskatinti verslo investicijas – teisė disponuoti žeme. Tai realios savivaldos pagrindas, kurio savivaldybės Lietuvoje realiai neturi. Palyginamai didesnės galimybės savivaldai ir miestų biudžetams yra kitose ES šalyse. Pavyzdžiui, Londono savivaldybė vystytojams, statantiems svarbius objektus, per trumpą laiką gali išnuomoti žemės sklypą iki 150 metų laikotarpiui, o mūsų savivaldybės žemės neturi. Jos mėnesiais, o kartais ilgiau nei metus laukia, kol pagal įstatymus šiuos leidimus, ir daug kartų trumpesniam laikotarpiui nei mano pateiktame pavyzdyje, suteiks Nacionalinė žemės tarnyba, pavaldi Žemės ūkio ministerijai. Norint suteikti savivaldybėms daugiau galimybių valdyti svarbiausių miestų teritorijų plėtrą, racionaliai planuoti sklypus, užtikrinant investicijų pritraukimą, būtina patobulinti daugelį teisės aktų (Žemės, Teritorijų planavimo, Žemės reformos, Nekilnojamojo turto kadastro ir kt. įstatymus) taip, kad funkcijos, susijusios su žemėtvarkos planavimo dokumentų, žemės valdos projektų rengimu, žemės sklypų projektavimu ir formavimu, žemės sklypų kadastriniais matavimais, būtų perduotos savivaldybėms, o šių projektų patikros funkcija – Aplinkos ministerijai ar jos įgaliotai Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai.

Manychiau, kad savivaldybėms miestuose būtų perduotas valstybinės žemės valdymas patikėjimo teise, būtina keisti Žemės įstatymo 7 straipsnio nuostatas.

Savivaldybės administracijos specialistų nuomone, būtina įteisinti rinkliavą savivaldybių socialinei, susisiekimo ir inžinerinei infrastruktūrai vystyti (kartu su Finansų ministerija). Gerinant duomenų paieškos galimybes, suteikiant savivaldybėms šių sistemų duomenų analizės, duomenų vertinimo įrankius, didinant sistemų darbo greitį, lankstumą ir mažinant nereikalingas procedūras, būtina tobulinti elektronines informacines – INFOSTATYBA, TPDRIS, ŽPDRIS ir kitas sistemas.

Labai svarbus instrumentas – galimybė savarankiškai nustatyti vietos mokesčius ir juos administruoti. Būtina tobulinti teisės aktus dėl savivaldybių turto valdymo. Tikslinga pakeisti teisės aktus, kurie reglamentuoja turto registravimą pagal naudojimo paskirtį. Šiuo metu teisės aktai nenumato galimybės paimti visuomenės poreikiams patalpų ar statinių, jei nėra suformuotas žemės sklypas.

Europinę paramą reikėtų planuoti pagal konkrečios vietovės poreikius. Regionų plėtros tarybos, mano nuomone, dažnai yra tik formali institucija arba tik tarpinė grandis, kurioje lėšos neretai paskirstomos ne pagal regiono reikmes, o pagal tarybos narių politinę galią. Realiai jos nepajėgios visiškai užtikrinti paramos projektų atitiktį ilgalaikiams strateginiams regiono tikslams ar įvertinti ilgalaikį poveikį regiono konkurencingumui.

Stipri savivalda – stipri, brandi bendruomenė tikraja to žodžio prasme. Jos interesų ir veiklos spektras neturi apsiriboti 5–6 kaimynių gyventojų turtiniu interesu kovoti prieš kokią nors naują statybą, kuri pablogins vaizdą pro langą. Vilniaus miesto savivaldybė siekia, kad sostinė būtų stiprios ekonomikos, švietimo ir aukštos darbuotojų kvalifikacijos centru.

Kokie pokyčiai kitus regionus paverstų gyventojų traukos centrais?

Vizija aiški: reikalinga gyvybinga, aplinką kurianti regionų ekonomika. Siekiant įgyvendinti tokią viziją, reikia pačių regionų gyventojų, savivaldybių administracijų, politikų, visuomenės organizacijų iniciatyvumo ir kompetencijos. Esame pasirengę visais įmanomais būdais siekti sinergijos ir bendradarbiauti su visomis Lietuvos savivaldybėmis.